



**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Iustitia Et Iure, Continens Tractatus De Prudentia, Fortitudine, &
temperantia, de Ieiunio, & Iustitia generaliter sumpta, de Iustitia
commutativa, nempe de Pactis, & Contractibus in genere, de Promissione,
& Donatione liberali, de Commodato, & Deposito, de Mutuo, & Vjura, de
Emptione, & ...

**Castro Palao, Fernando de
Lugduni, 1669**

6. An locum habeat dicta lex 2. Cod. de rescind. vendit. cum venditor
consciens erat valoris, & aestimationis rei vendendae. Et eadem quaestio est
de emptore pretium excessivum concedente.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76677](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76677)

eadem, dicitur actionem venditi non facile dari ad rescindendam venditionem. Sentiit ergo Textus aliquando dari, nimirum cum est lesio ultra dimidium.

4 Hinc inferitur libellum alternatiue rescissionem, vel illius ad aequalitatem reductionem, prout conuenio gratius fuerit. Quod si non alternatiue, sed determinate petendo rem instituitur, non obinde adimitur consensio electio, neque impeditur iudex quin alternatiue sententiam proferat. Vti probant Anton. Gomez. d. cap. 2. num. 21. Pinel. in dicta leg. 2. par. 3. cap. 3. numer. 9. & seqq. Padilla numer. 38. Matien. leg. 1. tit. 1. lib. 5. n. 1. seqq. & Azuero ibi num. 24.

Verum si venditor prius intenterit actionem rei vendicationis, & emptor instrumento emptionis se defendat, cui defensionis venditor se opponat allegando lesionem ultra dimidium, impeditur poterit ab emptore, eo quod primam actionem intentatam relinquat, & notam instituat priori contrarium contra leg. edita. Cod. de edendo. Attamen si huic secunda actioni pars non se opponat, vel priori actioni venditor renouauerit solutis expensis non impeditur quin hanc secundam actionem, vt rescindatur contractus seu ad aequalitatem reducat, intenter. Sicuti aliis relatis aduertit Matienzo dicta leg. 1. gloss. 5. n. 5. tit. 1. lib. 5. compilat. Et in nostro regno res est indubitata, cum veritati probationis, non errori processus standum sit.

§. V.

An beneficium legis 2. Cod. de rescind. vendit. locum habeant in venditione ex decreto Iudicis?

- 1 Negarunt plures.
- 2 Contrarium asserunt grauissimi Doctores.
- 3 Deciditur quastio, & approbatur affirmatiua pars.
- 4 Fit satis opposito fundamento.
- 5 Temperatur cum venditio fit inuito debitore, & compulsis emptoribus.

1 Non leuis est inter Doctores controuersia inspecto iure communi, an beneficium legis 2. Cod. de rescind. vend. locum habeat, cum venditio auctoritate Iudicis celebratur? Nam Bartol. in l. 1. n. 4. & ibi Ioann. de Plarea n. 2. Cod. de praedijs decurion. lib. 10. Angel. in leg. preia rerum. n. 3. ff. Ad leg. Falcidiam. & in leg. 1. n. 2. Cod. de praescript. 30. vel 40. annor. & in repetit. leg. sciendum. n. 12. ff. de verbor. obligat. & conf. 142. circa finem Decius conf. 2. 40. post n. 8. Paul. Castren. in dicta leg. 2. n. 5. & alij quos refert Ant. Gab. commun. opin. tit. de empt. & vendit. concl. 1. n. 47. negatiuam partem teneant. Ducuntur ex dicta leg. 1. Cod. de praedijs decurionum, lib. 10. cuius haec sunt verba. Ita enim fiet, vt nec immoderatus venditor, nec emptor cuiuscumque sit conditionis inueniatur iniustus; & paucis interiectis text. Denique nihil erit postmodum, scilicet decreto Iudicis interveniente, quo venditor vel circumuentum se insidijs, vel oppressum praesentia comparatoris queri debeat. Quandoquidem sub hae actionum, & de necessitate distrabentis, & de voluntate patuerit comparantis. Ex his ergo verbis inferitur nec venditorem allegare posse coactionem, vel deceptionem aut vllam iniustitiam. Cuius ratio est, quia stante iudicis auctoritate omnia praesumuntur legitime & rite facta. Vt probat Alciac. de praesumpt. reg. 3. praesumpt. 10.

2 Nihilominus contrariam sententiam scilicet remedium leg. 2. locum habere etiam in venditione ex decreto Iudicis facta, vti communiter fit in publica subhastatione firmarunt grauissimi Doctores. Glossa in d. leg. 2. Cagnol. num. 158. Padilla numer. 30. Cremen. n. 108. Pinel. 2. p. cap. 2. num. 18. & 25. Anton. Gorn. 2. var. cap. 2. numer. 23. Rebuff. de resciss. contract. ar. unico. gloss. 15. numer. 40. Matien. leg. 1. gloss. 9. tit. 1. lib. 5. noua compilat. & ibi Azuero numer. 31. post inir. Fachin. lib. 2. controuers. cap. 20. controuers. 2. & capit. 2. 1. Mol. disputat. 349. Salas tract. de empt. cap. 27. numer. 6. Menoch. de praesumpt. lib. 2. praesumpt. 75. numer. 34. & alij plures apud ipsos. Ducuntur ex leg. si quidem. Cod. de praedijs minor. vbi minor laesus in alienatione rei immobilis qua auctoritate Iudicis praestanda est restituitur aduersus venditionem. Ergo etiam maior 25. annorum restitui poterit. Secundo Ecclesia si fuerit laesa ultra dimidium actionem habeat ex dicta leg. 2. vt comprobatur manifeste cap. cum dilecti capit. cum causa de empt. & vendit. & tamen in alienatione rerum Ecclesiae, semper debet Iudicis auctoritas interuenire, ergo haec non obest beneficio legis 2. Tertio auctoritas Iudicis praestata, ne deceptio praesumatur, sed potius praesumantur omnia rite, & recte facta: at haec praesumptio non tollit quin si veritas manifestetur, & aperte constiterit deceptio non sit locus remedio dictae leg. 2.

3 Verum etsi inspecto iure communi aliqua dubitatio propter auctoritatem Doctorum contrarium asserentium esset, tamen auctore iure nostro regio 1. n. 11. lib. 5. noua compilat. pro certo habendum est ob auctoritatem Iudicis non impediti resequendum leg. 2. Cod. de rescind. vendit.

Neque obstat fundamentum oppositae sententiae, nam interveniente Iudicis decreto non reperitur moderatus venditor, id est qui sine causa & moderatione vendat, neque etiam inuenitur emptor iniustus, id est qui per iniustitiam vi, vel dolo ad aequalitatem inducat, Nec item qui facile iniustitiam in ipsomet. contracta committat.

Praedicta tamen sententia temperatur iure nostro, leg. 6. tit. 1. lib. 5. noua compilat. in venditione quae fit auctoritate Iudicis inuito debitore & compulsis emptoribus, quod fieri non potest nisi ob delictum commissum, vel qua debitor non est solvendo. Vti latius expendunt Matien. gloss. 1. Azuero leg. 1. n. 31. & leg. 6. n. 3. Secundum temperatur in locatione, & conductione tabularum, & reddituum regiorum iuxta leg. 14. & 15. tit. 9. lib. 9. compilat. & aduertit Azuero d. leg. 1. n. 31. Gregor. Lopez leg. 5. tit. 5. par. 5. Item temperatur in venditione ab haerede iustitiae restitutus pretio ab ipso designato. Vti resoluit Titiaquel. de veritat. lib. 2. c. 1. in fine tit. post §. 36. n. 5. Azuero supra. Matien. plures referens leg. 1. tit. 11. lib. 5. gloss. 8. n. 58. quia reputatur donare voluisse quod amplius valet.

PUNCTVM VI.

An locum habeat dicta lex 2. Cod. de rescind. vendit. cum venditor conscius erat valoris, & aestimationis rei vendendae? Eadem quastio est de emptore pretium excessiuum concordente.

- 1 Negant locum habere saepe omnes.
- 2 Sed verior videtur sententia opposita.
- 3 Satisfit contrariis.

1 Negant habere locum fere omnes interpretes in dicta leg. 2. Batt. n. 14. Bald. n. 7. Salicet. num. 11. Cagnol. numer. 114. Matien. plures referens leg. 1. gloss. 8. numer. 55. tit. 11. lib. 5. noua compilat. Guier. pract. 99. quast. 144. Gregor. Lopez leg. 6. c. 6. verbo menos de la mitad. tit. 5. par. 5. & alij innumeri apud ipsos, & fauet maximè lex. 3. tit. 11. lib. 5. noua collect. vbi ab hoc remedio excluduntur artifices in sua arte periti, quorum ignorantia praesummi non potest. Fundamentum huius sententiae est, scien valorum rei venditae, eamque minus iusto voluntarie alienans censetur defectum remittere, & emptori donare iuxta leg. si quis debeat ff. de contrah. emptione. Secundo scien valorum rei allegare non potest se esse deceptum. leg. cum donationis Cod. de transactio. ergo vti non potest remedio dictae leg. 2. quae in fauorem eorum qui decepti sunt lata est. Et confirmatur ex leg. domum versimiliter modo ff. de contrah. empt. & leg. 14. tit. 5. par. 1. vbi si domus vendenda ante venditionem exulta sit, idque venditor, & emptor sciuerint nulla est venditio: si emptor conscius fuerit, & venditor ignorauerit, venditio tenet, & pretium solutum emptori non repetitur, quia gratis donare visus est.

Sed contrariam sententiam veriore reputo vtpote aequiorem, & humaniorem, quam tradidit alios referes Pinel. in d. leg. 2. par. 1. cap. 1. n. 10. Sarmiento 1. scilicet. cap. 2. Fachin. lib. 2. controuers. 1. u. 2. varin. cap. 4. n. 2. in dicta leg. Mouet quia in dicta leg. 2. & leg. si voluntate Cod. de rescind. vendit. & cap. cum dilectis, & cap. cum causa de empt. & vendit. & aliis in quibus habet beneficij mentio sit, non restringitur dispositio ad ignorantes, sed generaliter fertur. Ergo sic sustinenda est. Maxime cum aequa ratio humanitatis vrgat, vt succurratur scienti ac ignorant. Vt significauit Glossa in leg. venditor. verbo queri potest Cod. de rescind. vendit. Alias ratio huic beneficio locus esset, cum quilibet praesumat propriam rei aestimationem (sicut leg. quilibet Cod. de rescind. vendit. Neque valet dicere ex inmodica lesione ignorantiam praesumendam esse, nam vt experientia compertum est facilius quis errat in modico pretio quam in summo, ideoque cum est lesio enormis nunquam ignorantiam praesumendam esse probauit Ant. Gabriel. tit. de empt. & vendit. quem refert & loquitur Salas c. 27. c. 8.

Rationes vero in contrarium non videntur. Ad primam rego donationem praesumi, alijs verbo emptionis non videntur, sed donationis, nec ita de pretio contendere, potius enim pretium debet ob necessitatem, libidinem, vel leuitatem lesio permissa, quam ob liberalitatis affectum. Fateor tamen scienti, & conuolenti non fieri iniuriam, si plene liberè consentiat, quod non est in praesenti praesumendum. Praeterea scientia impedit actionem ex dolo ad rescissionem contractus, non tamen ex aequitate, & humanitate ob lesionem. Ad 2. desumptum ex leg. domum, respondet in eo euentu non repeti pretium solutum ab emptore sciente euentu esse combustam, qua conuincitur donasse, cum sciret nihil se emere, quae decisio trahenda non est ad contractus emptionis, & venditionis, in quibus interuenit.

